25.11.2025

Eduskunnan talousvaliokunnalle

Asia: Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle kaivoslain 46 ja 99 §:n muuttamisesta (HE 165/2025 vp)

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys eduskunnalle kaivoslain muuttamisesta.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä "MaRa") kiittää kutsusta tulla talousvaliokunnan kuultavaksi ja toteaa asiasta seuraavaa:

1. Malminetsintäluvan myöntämisen esteet

Esityksessä ehdotetaan kaivoslain 46 §:ään lisättäväksi uusi 3 momentti, jonka mukaan kaivosviranomainen voisi erityisestä syystä myöntää malminetsintäluvan kaivosalueelle silloin, kun kaivostoiminta alueella on päättynyt. Lisäksi edellytyksenä malminetsintäluvan myöntämiselle olisi se, että luvanhakija on kaivosalueen haltija ja luvan myöntämisen este perustuu lain siirtymäsäännöksiin.

MaRa toteaa, että malminetsintäluvan myöntäminen alueelle, jossa kaivostoiminta on päättynyt, on nykyisin mahdollista kahden vuoden kuluttua kaivostoiminnan lopettamispäätöksestä. Vaikka esitetyllä muutoksella ei olisi suoraa vaikutusta malminetsinnän tai kaivostoiminnan ympäristövaikutuksiin, muutos voi epäsuorasti pidentää eräiden alueiden tutkimukseen käytettävää aikaa ja sitä kautta vaikuttaa alueen myöhempään käyttöön. Esitetyn muutoksen voi jossain määrin nähdä edistävän kaivosalueiden kunnostamista sen poistaessa kannustimen lykätä kaivosoikeuden raukeamista.

MaRa pitää yleisesti hallituksen esitystä kaivoslain muuttamiseksi tältä osin perusteltuna.

MaRa korostaa kuitenkin sitä, että kyseessä on poikkeus pääsääntöön, joka voi tulla sovellettavaksi vain erityisissä tapauksissa, joissa painavat syyt puoltavat malminetsintäluvan myöntämistä.

Kaivoslain muuttamisen tarkoitukseksi on asetettu lainsäädännön selkeyttäminen yleisesti. Sen tarkoituksena ei ole ohittaa tuomioistuimen antamien lainvoimaisten päätösten oikeusvoimaa. Lain muuttamisen merkitystä tulee peilata kaivoslain 1 §:ssä ilmaistuun tavoitteeseen edistää "*sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävää malminetsintää ja kaivostoimintaa ja järjestää niiden edellyttämä alueiden käyttö*". Tämän taustalla on edelleenkin tarve varmistaa, että lupaan perustuvat

hyödyntämisoikeudet tulevat tehokkaasti käytetyksi eikä kilpailijoiden toimintaedellytyksiä tai esimerkiksi kiinteistöjen omistajien oikeuksia tarpeettomasti rajoiteta. Nämä tavoitteet tulee ottaa huomioon alueella jo toimivien toiminnanharjoittajien asemaan suhteessa muihin toiminnanharjoittajiin, mikä korostaa myös toiminnanharjoittajien yhdenvertaisuuden ja kilpailuvapauden tavoitetta.

Lain muutoksella ei tule suosia toimijoita, joiden osalta on tuomioistuimen antamalla lainvoimaisella päätöksellä katsottu, että ne eivät ole osoittaneet riittävää pyrkimystä sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävään kaivostoimintaan täyttämällä raukeamisen lykkäämisen edellytyksiä kaivoslain 68 §:ssä tarkoitetulla tavalla. Näin voi olla esimerkiksi silloin, kun tuomioistuin on katsonut, että hakijan esittämää syytä raukeamisen lykkäämiselle ei ole katsottu perustelluksi ja suunnitelmaa riittävän yksityiskohtaiseksi, eikä osoitettu, että päätöksestä ei aiheudu kohtuutonta haittaa yleiselle tai yksityiselle edulle.

MaRa katsoo myös, että painavien syiden tulkintaa tulee selventää esimerkkikriteerein ja korostaa, että pelkästään investoinnit eivät täytä painavan syyn kriteerejä, sillä tehottomia investointeja ei voida suosia hyödyntämisoikeuksien tehokkaan käytön ja vapaan kilpailun tavoitteiden kannalta. Jotta syy etuoikeuden saamiseksi voitaisiin objektiivisesti arvioida "painavaksi", tulisi syytä punnita suhteessa muihin kaivoslain tavoitteisiin.

MaRa esittää, että kaivoslain 46 §:ään lisättävä uusi 3 momentti tulee kirjoittaa seuraavasti:

> **"Malminetsintälupa voidaan ~~erityisestä~~ *painavasta* syystä myöntää 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun kaivosalueeseen 185 §:ssä säädetyllä tavalla rinnastettavan kaivospiirin alueelle, jos kaivosoikeus on rauennut tai peruutettu ja malminetsintäluvan hakija oli rauenneen tai peruutetun kaivosoikeuden haltija. Malminetsintälupaa ei voida kuitenkaan myöntää, *jos raukeamisen lykkäämistä koskeva hakemus on jo lainvoimaisesti hylätty, tai* 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettuun kaivosalueeseen 185 §:ssä säädetyllä tavalla rinnastettavan kaivospiirin alueelle, jos rauenneen tai peruutetun kaivosoikeuden nojalla on harjoitettu kullanhuuhdontaa". (kursivointi tässä)**

MaRa painottaa sitä, että malminetsintälupa ei saa estää kaivoslain 143 ja 144 §:ssä tarkoitettujen jälkitoimenpiteiden toteuttamista alueella.

2. Malminetsintäkorvaus

Kaivoslain 99 §:ään esitetään lisättäväksi uusi 4 momentti, jossa säädettäisiin malminetsintäkorvauksen määrästä niissä tapauksissa, joissa malminetsintälupa on myönnetty perustuen lain 46 §:n uuteen 3 momenttiin.

Nykyisen sääntelyn mukaan malminetsintäkorvauksen määrä on riippuvainen malminetsintäluvan voimassaoloajasta. Lain 99 §:n mukaan malminetsintäkorvauksen vuosittainen suuruus kiinteistöä kohti on 20 euroa hehtaarilta malminetsintäluvan voimassaolon ensimmäiseltä neljältä vuodelta ja määrä nousee asteittain siten, että

suuruus on 50 euroa hehtaarilta malminetsintäluvan voimassaolon yhdenneltätoista vuodelta ja sen jälkeisiltä vuosilta.

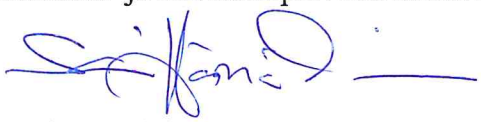
Pykälän uuden 4 momentin mukaan malminetsintäkorvaus olisi aina 50 euroa hehtaarilta, jos malminetsintälupa on myönnetty lain 46 §:n 3 momentissa säädetyn nojalla ja 100 euroa, jos malminetsintälupa on myönnetty 46 §:n 3 momentin nojalla ja kaivosoikeuden raukeamista on lykätty 68 §:n 3 momentin ja 182 §:n 1 momentin mukaisesti.

MaRa toteaa tämän tarkoituksena olevan varmistaa, että kaivosoikeuden nojalla toteutettavasta toiminnasta malminetsintään siirtyminen ei johda maanomistajalle suoritettavien korvausten merkittävään pienentymiseen ja siten maanomistajalle kohtuuttomaan tilanteeseen. Ilman esitettyä muutosta malminetsintälupaan sovellettaisiin merkittävästi alempaa 20 euron malminetsintäkorvausta.

Malminetsintäluvan myöntäminen alueelle on tosiasiallisesti luonteeltaan pitkälti rinnastettavissa alueella aiemmin harjoitettavan toiminnan jatkamiseen.

MaRa kannattaa ja pitää perusteltuna esityksessä ehdotettua korotusta malminetsintäkorvaukseen.

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry

Sami Hämäläinen
lakimies, varatuomari

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry on matkailu-, ravintola- ja vapaa-ajan palvelualojen elinkeino- ja työmarkkinajärjestö. MaRa edustaa hotelleja, kylpylöitä, viikko-osakeyrityksiä, leirintäalueita, kongressi- ja tapahtumatoimialan yrityksiä, ravintoloita, catering-yrityksiä, eines- ja valmistuskeittiöitä, kahviloita, pubeja, yökerhoja, liikenneasemia, huvi-, teema- ja elämyspuistoja, keilahalleja, festivaaleja ja konserttitapahtumia, ohjelmapalveluyrityksiä, luontomatkailuyrityksiä, hiihtokeskuksia sekä matkailun markkinointi- ja välityspalveluita tarjoavia yrityksiä. MaRassa on 3 100 jäsentä, joilla on 8 000 toimipaikkaa. MaRan jäsenyritykset työllistävät noin 70 000 henkilöä.